

Resim oyunları

Bir fotoğraf binlerce kelime anlatır, fotoğraf makinası yalan söylemez – yoksa söyler mi?

Konular	Genel insan hakları, Medya, Ayrımcılık ve Yabancı düşmanlığı
Zorluk	Düzyey I
Grup büyüklüğü	Herhangi
Süre	30 dakika
Genel bakış	Görüntüler üzerinde çalışmak hem eğlencelidir hem de yaratıcılığı kullanmayı sağlar. Bu etkinlikler katılımcıların kendi haklarının farkına varmasını sağlarken diğer taraftan bir kaynaşma oyunu (<i>ice-breaker</i>) olma özelliği taşır. Etkinlikte aşağıdaki konular ele alınır:
İlgili haklar	Herhangi (Seçtiğiniz resim ve konulara bağlı olarak)
Amaçlar	<ul style="list-style-type: none">• Kalıpyargılar• Her insanın dünyayı kendine göre algılayışı• Görüntülerin bilgi vermek veya yanıltmak amacıyla nasıl kullanıldığı

I. Ne görüyorsun?

Materyal	<ul style="list-style-type: none">• Bir deste fotoğraf• Sert karton, yapışkan plastik folyo (tercihe bağlı)• Yazı tahtası, büyük boy kâğıtlar ya da kâğıtlı yazı tahtası kâğıdı, mar-körler• İHEB maddelerini sıralayan duvar şeması (Sayfa 402'den kopyalayın)
Hazırlık	<ul style="list-style-type: none">• Farklı ülkelerden ve farklı ortamlardan insanları gösteren 25 fotoğraflık bir deste oluşturun• Fotoğrafların arkasına sert karton yapıştırın, kalıcı olması için yapışkan plastik folyo ile kaplayın (tercihe bağlı)• Fotoğrafları numaralandırın

Yönerge

1. Fotoğrafları odadaki masalara dağıtın.
2. Herkesin bireysel çalışma yapacağını söyleyin.
3. İHEB'den bir madde okuyun ve bunu tahtaya/tahta kâğıdına yazın.
4. Katılımcılardan fotoğraflara bakmalarını ve okuduğunuz maddeyi en iyi temsil eden/anlatan fotoğrafı seçmelerini isteyin.
5. Ardından herkese sırayla hangi fotoğrafı seçtiğini ve bunun nedenini sorun.
6. Hangi fotoğrafların seçildiğini not edin; tahtaya numaralarını yazın.
7. Dört ya da beş tur daha İHEB maddesi okuyarak aynı çalışmayı yapın. (Kişisel, siyasal, sosyal ve ekonomik haklardan oluşan bir karışım olsun.)

KONULAR

GEN. İNSAN HAKLARI

MEDYA

AYIRIMCILIK

ZORLUK

DÜZEY I

GRUP BÜYÜKLÜĞÜ

HERHANGİ

SÜRE

30 DAKİKA

Bilgilendirme ve değerlendirme

Etkinliği gözden geçirin, ardından bu etkinlik sayesinde grubun ne öğrendiğini sorun.

- Farklı hakları temsil eden fotoğraflar seçmek zor oldu mu? Katılımcılar her turda farklı fotoğraf mı seçtiler, yoksa bir ya da iki fotoğrafın her şeyi anlattığını mı düşündüler?
- Farklı katılımcılar farklı turlarda aynı fotoğrafı mı seçtiler, yoksa herkesin farklı hakları temsilen farklı fotoğraf tercihleri mi oldu? Bu durum her birimizin dünyayı nasıl gördüğüne dair ne anlatıyor?
- Yazı tahtasındaki listeye göz atın. En çok hangi fotoğraflar seçilmiş? Bu görüntüleri diğerlerinden farklı kılan nedir? Bunlar neden daha çok tercih edildi? Fotoğrafın boyutu ya da içindeki renklerin bir etkisi oldu mu, ya da fotoğrafı özel yapan şey neydi?
- Farklı insan hakkını temsil eden özel bir fotoğraf var mıydı?
- Bir kişinin fotoğraf tercihinin/yorumunun bir başkası tarafından onaylanmadığı oldu mu?
- Hiç seçilmeyen bir fotoğraf oldu mu? Bu fotoğraflar yine de bir insan hakkını temsil edebilir mi? Bunlar hangi haklar olabilir? Katılımcılar tercihlerinin sebebini açıklamalı.
- Katılımcılar, etkinlik kapsamında konuşulan hakların hepsini biliyorlar mıydı? Değilse, hangilerini biliyorlardı?
- Medyanın görüntüleri kullanma biçimi (nesnel ya da taraflı) nasıl gerçekleşir? Güncel bir konu seçin ve bunun gazete ve televizyonlarda nasıl sunulduğunu analiz edin. Konuyla ilgili insan hakları nasıl aktarıldı?

Kolaylaştırıcılar için ipuçları

Bir fotoğrafın kaç kere seçilmesi gerektiği konusunda bir sınırlama yoktur. Bir görüntü bir turda birçok kez seçilebilir, ya da farklı turlarda seçilebilir. Başka bir deyişle, birçok insan için aynı maddeyi temsil edebilir, ya da farklı insanlar için farklı maddeleri temsil edebilir.

Kendi fotoğraf destenizi oluşturmak için gerekli bilgiye sayfa 38'deki "PUSULA'yı nasıl kullanacaksınız?" başlığından ulaşabilirsiniz. Fotoğrafların hiçbirinde bir metin olmamasına dikkat edin, fakat her fotoğrafın orjinal başlığını ya da gerekli bilgiyi bir yere not edin. Bu sayede gelen soruları yanıtlayabilirsiniz. Fotoğraflar "dünya üzerindeki yaşam"ın farklı yönlerini yansıtmalı; kişi ya da grup görüntüleri, farklı yaş ve kültürden, farklı beceriye sahip insanlara ait görüntüler olabilir. Kırsal ve kentsel yaşama ait fotoğraflar, endüstri ve tarıma ait görüntüler, farklı işler yapan, farklı hobilerle uğraşan insanlar gösterilebilir. Fotoğrafları numaralandırırken bir düzen olmamasına dikkat edin. Fotoğraflara numara koymanın sebebi kolaylıkla tanımlanmalarıdır.

Fotoğrafların analizinde katılımcıları ne oranda yönlendireceğiniz grubun kendisine ve "görsel okuma" becerisine bağlıdır. Etkinliği bir ya da iki fotoğrafı ortaklaşa analiz ederek başlatabilirsiniz. "Ek bilgi" kısmında verilen soruları kılavuz olarak kullanabilirsiniz.

Çeşitlemeler

Katılımcılardan, insan hakları kavramını en iyi anlatan fotoğrafı seçmelerini isteyebilirsiniz. Herkes seçimini yaptıktan sonra tercih nedenlerini sorun.

İzleme önerileri

Bir fotoğraf makinası ödünç alın, ya da satılıyorsa bir kereliğine kullanılan bir çek-at fotoğraf makinası bulun. Yaşadığınız yörenin "insan hakları manzaraları" üzerine bir proje düzenleyin.

Görüntülerin kaynağı sadece fotoğraflar değildir; durum ve olaylar da kaynak olabilir. Grubun ayrımcılığı “görmesi” için sayfa 217’deki “İleri doğru bir adım at!” etkinliğini düzenleyin.

Eylem fikirleri

“İnsan hakları manzaraları” projesine ait fotoğraflardan oluşan bir sergi düzenleyin. Buna alternatif olarak aşağıdaki “Diğer resim oyunları”na ait bazı poster fikirleri geliştirebilir, bunları bir sergiye dönüştürebilirsiniz.

Ek bilgi

Fotoğrafları “okumak” beceri gerektirir. Bu beceri öğrenilir ve geliştirilir. Alfabedeki harfleri anlamak ve yazılı bir kelimeyi okuyabilmek için okuma becerisi olması gerektiğinden bahsedilir. Okumak, aslında bundan daha fazlasını gerektirir. Okuyabilmek için bir metni bütün olarak analiz etme, anlama ve yorumlama becerisine sahip olmak gerekir. Aynı şekilde, “görsel okuma” da bir görüntüyü “okuma” becerisini tanımlar. Bir fotoğrafı “okumak” için fotoğrafın kim tarafından neden o şekilde yaratıldığını, arkasında yatan dürtüleri sorgulamanız gerekir. Bununla birlikte fotoğrafın taşıdığı duygusal etkiyi, fotoğrafın konuya ilişkin tutumunuzu nasıl etkinleştirdiğini farketmeniz gerekir. Sayfa 130’da yer alan “Hak mücadelesi verenler” etkinliğine ait fotoğraflara bakarak aşağıdaki soruları yanıtlayabilirsiniz:

Konu: Kim, ne, nerede ve ne zaman?

- Kimin portresi çıkarılmış; yaşı, cinsiyeti, sağlık durumu, refah düzeyi ya da statüsü nedir?
- Fiziksel duruşları ve yüz ifadesi bana onlar hakkında ne anlatıyor?
- Fotoğrafın konusu olan kişi fotoğraf çekildiğinin farkında mı? Poz verilmiş mi, yoksa doğal bir fotoğraf mı?
- Etrafta ne tür görüntüler var? Bu görüntüler, fotoğrafın konusu olan kişiyle uyum içinde mi, yoksa zıtlık içinde mi?
- Bu insanlar neler yapıyorlar? Bu sıradan bir faaliyet mi, yoksa özel bir şey mi?
- Kişi hakkında edindiğiniz genel kanı nedir? Olumlu mu yoksa olumsuz mu? Kişiye karşı kendinizi yakın mı hissettiniz yoksa ilgisiz mi?

Bağlam

- Fotoğrafın orijinali nerede yayınlanmış? Bir gazetede mi, dergide mi yoksa seyahat broşüründe mi? Başka bir deyişle, fotoğraf bilgi ya da satış amaçlı mı yoksa propaganda amaçlı mı kullanılmış? Ya da başka hangi amaç için kullanılmış?
- Fotoğrafçının izleyiciye sunmak istediği herhangi bir mesajı temsil eden, bir başlık ya da bilgi var mı?

Teknik detaylar

- Fotoğraf siyah beyaz mı yoksa renkli mi? Bu durum, fotoğrafın sizin üzerinizdeki etkisini değiştiriyor mu? Fotoğraf daha büyük olsaydı daha mı etkili olurdu?
- Fotoğraf çekilirken kullanılan açı sizi etkiledi mi?
- Ne tür özel efektler kullanılmış (mesela yumuşak aydınlatma ya da netleme gibi). Neden?
- Fotoğrafçı görüntüyü istediği şekilde mi kullanmış? Fotoğraf yalan mı söylüyor? Görüntü, fotoğrafçının çektiği anda önünde duran şeyin aynısı mı, yoksa görüntü bilgisayarla rötuşlanmış mı (mesela kişiyi daha alımlı göstermek için)?

Fotoğrafi kim çekti?

- Fotoğrafçı ve fotoğrafın öznesi arasındaki ilişki nedir?
- Fotoğrafçı, özne ile aynı duyguları mı paylaşıyor?
- Çekim karşılığı fotoğrafçı para almış mı, yoksa fotoğraf amatörce mi çekilmiş?
- Fotoğrafçı fotoğrafı neden çekmek istemiş? Bunun arkasındaki dürtü nedir? Fotoğrafçı fotoğraf ile bize ne “anlatmak” istiyor?

Sonuç olarak *hangi* görsel semboller ve kalıpyargıların farkına vardınız? Örneğin, halkını kollayan siyasi lider Martin Luther King, ya da Tibetli bir köylü Ngawang Sangdrol. Bu kılavuzun editörleri neden bu etkinlik için bu fotoğrafları seçtiler? Bu görüntüler, portresi çıkarılan bireye karşı tutumunuzu *nasıl* etkiliyor? Fotoğraflar, okuduğunuz metnin yanısıra bu bireye karşı takdirinizin artmasına sebep oluyor mu? Nasıl? Neden?

Kaynak: “Focus for Change” (Değişime Odaklanmak; Uluslararası bağlamda sınıf, toplumsal cinsiyet ve ırksal eşitsizlik ve medya) den uyarlanmıştır, Focus for Change, 1992. (103 London Street, Reading, Berkshire, RG1 4QA, İngiltere)

2. Pancho karikatürlerinde ne görüyorsun?

Materyal ve hazırlık

- Kılavuzdaki tüm Pancho karikatürlerini fotokopiyle çoğaltın (5. bölüm’e bakın). Mümkünse büyütün.
- Karikatürleri her gruba bir deste düşecek şekilde çoğaltın.

Yönerge

1. Katılımcılardan küçük gruplara dağılmalarını isteyin.
2. Her gruba Pancho karikatürlerinden birer deste dağıtın. Katılımcılardan tüm karikatürlere bakmalarını, ardından bireysel olarak kendilerine en çekici gelen karikatürü seçmelerini isteyin.
3. Herkes seçimini yaptıktan sonra katılımcılar sırayla tercihlerinin ne olduğunu söyleyip aşağıdaki soruları yanıtlasın:
 - Karikatür kişiye ne anlatıyor?
 - Kişi, karikatürü neden seçti?
 - Karikatürün, kişinin kaygılarıyla ve gerçeklerle nasıl bir ilişkisi var?
 - Kişi, karikatürü insan haklarıyla nasıl ilişkilendiriyor?
4. Her katılımcı açıklamasını yaptıktan sonra grubun geri kalanı açıklama hakkında yorum yapmalı.
5. Herkes açıklamalarını bitirdikten sonra genel oturuma geçilmesini isteyin.

Bilgilendirme ve değerlendirme

Her gruptan genel izlenimlerini alın. Ardından “Ne görüyorsun?” başlıklı birinci resim oyununda yöneltilen sorularla devam edin (sayfa 189).

Kolaylaştırıcılar için ipuçları

Pancho karikatürlerini farklı şekillerde kullanabilirsiniz. Örneğin, katılımcılardan karikatüre bir başlık atmalarını isteyin ya da konuşma balonlarındaki metinleri silerek katılımcılardan bunları

doldurmalarını isteyin. Lütfen, sanatçıların telif haklarına karşı saygılı olmaları konusunda katılımcıların bilinçli olmalarını sağlayın.

3. Resmin parçası

Materyal ve hazırlık

- Basit bir hikâyesi olan resimler/fotoğraflar bulun. Resimleri ikiye bölün. Yalnız, resimleri öyle bir bölün ki izleyici birbirinden ayrılan iki görüntüyü birleşik halinden çok farklı bir şekilde okusun.
- Resim setlerini ayrı zarflara koyun. Her katılımcı için bir set hazırlamanız gerekiyor.

Yönerge

1. Katılımcılar ikili gruplara ayrılınsın
2. Her çifte iki zarf verin.
3. Katılımcılardan sırayla bir zarfı açıp eşlerine resmin bir parçasını vermelerini isteyin. Eşler sırasıyla resimde yaşanan şey hakkında düşüncelerini, öznenin kim olduğunu, ne yaptığını anlatsın.
4. Ardından, birinci katılımcı eşine resmin ikinci parçasını versin. Resmin bütününün meydana çıkmasıyla, eşinden ne olup bittiği konusunda düşüncelerini anlatmasını istesin.
5. Kısa bir değerlendirme yapın:
 - Hangi sürprizle karşılaşıldı?
 - İnsanlar gördükleri şeylere ne sıklıkta inanırlar ve bunun belki de “hikâyenin bütünü” olmadığı ihtimalini unuturlar?

Kolaylaştırıcılar için ipuçları

Bu etkinliği bir kaynaşma oyunu (*ice-breaker*) olarak kullanabilir ya da çiftlerin resimlerini bir başka çiftle değiş tokuş yaparak oyunu yinelemelerini isteyebilirsiniz. İkinci tur daha mı kolay oldu? Yoksa daha mı zor? Neden?

4. Resimler için başlık

Materyal ve hazırlık

- Numaralandırılmış resimler/fotoğraflar
- Her katılımcıya bir adet kâğıt ve tükenmez kalem
- Makas, bant ve yapıştırıcı
- Büyük boy kâğıt (A3) ya da kâğıtlı tahta. Resim sayısı kadar kâğıt yaprağınız olmalı.

Yönerge

1. Resimleri bir masaya koyun. Katılımcılardan bireysel olarak ya da çiftler halinde her resim için birer başlık bulmalarını isteyin. Başlıklar düzgün bir şekilde yazılmalı çünkü daha sonra ayrı ayrı kesilecek.
2. Herkes çalışmayı bitirdiğinde resimleri sırayla kaldırıp katılımcılardan buldukları başlığı okumasını isteyin.

3. Resimleri büyük boy bir kâğıdın ortasına yapıştırın. Katılımcılardan resmin etrafına buldukları başlıkları yapıştırmalarını isteyin. Bunun sonucunda bir “poster” meydana gelsin.
4. Posterleri bantla duvara yapıştırın.
5. Resimler ve başlıkları ile ilgili kısa bir değerlendirme yapın.
 - Başlık bulmak ne kadar zordu?
 - İyi bir başlık nedir, nasıl olmalıdır?
 - Eğer bir resim binlerce kelime anlatabiliyorsa, başlığa neden ihtiyacı olsun?

Önemli gün

21 Mart

Dünya Şiir Günü

Kolaylaştırıcılar için ipuçları

Başlıklar için renkli kâğıt ve renkli tükenmez kalem kullanarak posterleri daha ilgi çekici hale getirebilirsiniz. Bu yöntemi her resmin başlığı için kullanmak hem eğlenceli hem de dikkat çekici olabilir. Bu sayede katılımcılar iyi bir tartışmaya hazırlanmış olurlar. Resim başlığı çalışması, her bireyin dünyayı kendi perspektifinden gördüğü ve buna saygı duyulması gerektiğini anlatmak için ideal bir yöntemdir.

5. Konuşma balonları

Materyal ve hazırlık

- Her çift için bir resim/fotoğraf (İki ya da daha fazla çiftin resmi aynı olabilir.)
- İki kişi için bir yaprak kâğıt ve tükenmez kalem
- Yapıştırıcı

Yönerge

1. Katılımcılardan ikili gruplara ayrılmalarını isteyin. Resim, kâğıt ve tükenmez kalemleri dağıtın.
2. Resme bakarak, Kim? Ne? Nerede? Ne zaman? ve Nasıl? sorularına yanıt aramalarını isteyin.
3. Resmi kâğıda yapıştırarak resimdeki karakterlere konuşma balonları yazmalarını söyleyin.
4. Çiftlerden çalışmalarını birbirleriyle paylaşmalarını isteyin, ardından etkinliği kısaca gözden geçirin:
 - Resimdekileri analiz etmek ve konuşma balonları yazmak ne kadar zordu?
 - Aynı resme sahip çiftlerin yaptığı resim analizleri arasında fark var mı?
 - Resimlerde ve konuşma balonlarında ne tür kalıpyargılarla karşılaştınız?

Kolaylaştırıcılar için ipuçları

Grup çalışmasını yalnızca insan resimleri kullanarak sınırlandırmayın. Oyuna, içinde hayvanların bulunduğu resimler de katabilirsiniz. Katılımcıları kalıpyargılar hakkında konuşmaya teşvik etmek istiyorsanız bu sayede iyi sonuç alabilirsiniz. Karikatürlerde hayvanların nasıl basmakalıp rollere sahip olduğunu anlatıp grubun kendi resim ve konuşma balonlarındaki kalıpyargılara göz atmasını isteyebilirsiniz.